

Manuál pro učitele

New Czech Step by Step a
Tschechisch Schritt für Schritt

Lekce 2

[Zobrazit všechna schémata z lekce 2](#)

Tato lekce představuje kategorii rodu a dále procvičuje konjugaci slovesa *být*. V předchozí lekci se záměrně nepochvíčovaly 1. a 2. osoba sg., protože věty *já jsem, ty jsi* atd. jsou v češtině nedílně spojeny s kategorií rodu, s rodovou identitou každého člověka.

str. 23:

Na této straně budou studenti potřebovat sloveso *být*, se kterým se už seznámili v lekci 1. Nezapomeňte ho s nimi zopakovat a dobře procvičit (např. skládáním rozstříhaných kartiček ze schématu [Schéma S1H](#)).

Aktivita 1: Studenti dvojice *Angličan - Angličanka* atd. nejdřív přečtou a odhadnou nebo ověří si jejich význam. Pak mluví velmi jednoduše o sobě (*Jsem Angličan, student... Jsem Angličanka, studentka... atd.*). Nepodceňujme toto cvičení - vůbec není lehké, protože pro mnohé studenty je první setkání s kategorií rodu a dá jim mnoho práce, než si rozlišování rodu automaticky osvojí.

Aktivita 2: Práce ve dvojici. Studenti musí zjistit co nejvíce informací o partnerovi a sdělit je pak ostatním.. Např. *Jsi optimistka? - Ne, nejsem. - Rachel není optimistka.*

Aktivita 3: Studenti mohou sestavit něčí "miniportrét" a ostatní hádají, kdo je to. Např. *"Je studentka, není milionářka, není optimistka. Je Angličanka." - To je Rachel!"*

Aktivita 4: [Schéma S2A](#). Rozstříhat. Studenti skládají páry.

Aktivita 5: [Schéma S2B](#). Rozstříhat, skládat.

Aktivita 6: Slavní lidé + procvičení čísel. Fotku nějaké celebrity zvětšíme a zalaminujeme ji nebo podlepíme. Na fotku nalepíme lepící papírky tak, aby postava nebo tvář byla celá zakrytá. Na papírky napíšeme čísla. Každý student přečte číslo na papírku, který chce odkrýt. Když ho přečte správně, učitel papírek odlepí. Studenti se snaží poznat člověka, který je na obrázku. Kdo řekne jeho jméno (popř. i profesi a národnost) jako první, vyhrává.

str. 24/cv.4:

Cílem této stránky je připravit studenty na skutečnost, že se v češtině setkají s gramatickým rodem.

1. poslech (bez textu).

Učitel si ofotí obrázky muže, domu, ženy a auta (může pracovat i s fólií a projektorem). Ještě před poslechem textu tyto obrázky ukáže studentům a zeptá se, *co je to* nebo *kdo je to* (začíná přitom třeba autem). Studenti by měli dospět ke sloům *dům, muž, žena, auto*. Pak učitel vyzve studenty, aby při prvním poslechu (bez textu) dali obrázky ve správném pořadí tak, jak se o nich mluví (tedy 1. muž, 2. dům, 3. žena, 4. auto).

2. poslech (s textem).

Následuje četba textu a kontrola porozumění.

POZOR: Jak si určitě všimnete, grafici na této stránce popletli tučné písmo. Omlouvám se - opravím v dotisku.

Osvojení gramatiky.

Studenti doplní [Schéma S2L](#). Všimají si, jak rod substantiv ovlivňuje formy zájmen *ten, ta, to*, a *můj, moje, moje* a formy adjektiv. Získané informace porovnávají s tabulkou na straně 25 a ověřují je v ní. Poté se učitel zeptá studentů, jestli u substantiv můžeme gramatický rod substantiv nějak identifikovat. Říká studentům názvy jídel a studenti se snaží najít typickou (majoritní) koncovku, tedy *konzant, -a* a *-o*, podle kterých můžeme identifikovat rod přibližně 75% substantiv (více o tom článek L.H. [Dá se číst čeština odzadu?](#)). Učitel vysvětlí taky rozdíl mezi maskulinem životným a neživotným.

Aktivita 1: Obrátíme pozornost studentů na skutečnost, že formy *tvůj, tvoje* a *můj, moje* závisí na rodu substantiva. Studenti podle poslechu doplní [Schéma S2O](#). Pak pokračujeme na str. 26.

Aktivita 2: Pro zopakování textu lze využít [Schéma S2M](#). Studenti doplňují vynechaná místa. Lze skombinovat s poslechem.

str. 25:

Studenti se tu seznamují s kategorií gramatického rodu, který má zásadní význam pro výuku pozdější pádových koncovek.

POZOR: V této souvislosti je důležité, aby učitel důsledně vedl studenty k zapisování nových substantiv s netypickými koncovkami do

seznamu na str. 231. Brzy tak totiž sami studenti objeví, že určité koncovky se tu objevují častěji než ostatní (např. *-e, ie, -ice* a *-ost* u feminin a *-í* u neuter). I tyto koncovky se jim pak mohou stát účinným, i když ne stoprocentně spolehlivým vodítkem při zapamatování rodu.

str. 26

Poznámka: Názvy předmětů se zde studenti nemají učit. Jde pouze o to, aby odhadli jejich rod a použili správnou formu posesivního nebo demonstrativního zájmena (*Ten batoh je můj.*).

str. 27/cv.9:

Postup č. I.

Vstupní aktivita.

Učitel ukáže studentům fotku Evy a Petra a zeptá se jich, kdo je to. Studenti možná Evu poznají, viděli ji na straně 23 jako učitelku Alice a Toma. Pak je představí slovy: *To je Eva a to je její přítel Petr.*

1. poslech (bez textu).

Učitel si předem rozstříhá asi deset obrázků vlastností ze str. 27. Musí v nich být i slova, která se ve cv. 9 vyskytnou (*hezký, krásný, silný, mladý, vysoký, štíhlý*), dále vystříhne např. slova *starý, nemocný, smutný, malý*. Rozdá je studentům. Studenti si ve skupinách za pomoci učitele vysvětlí jejich význam, který odvodí z obrázků. Pak studenti poslouchají text a vybírají ta slova, která v textu zaslechli (zatím ještě bez ohledu na rod).

2. poslech.

Učitel dá studentům upravený text ([Schéma S2N](#)). Studenti zatrhávají formy, které v textu slyší. Sami si tak ověřují, že Eva je krásná a mladá, Petr je silný a mladý, ale oba jsou inteligentní, tj. nominativ sg. tvrdých a měkkých adjektiv. Poté může následovat četba textu v učebnici a ověření porozumění.

Postup č. II.

1. poslech (bez textu). Učitel napíše na tabuli/papír dvě tvrzení: *Eva je modelka. Petr je superman.* Vyzve studenty, aby poslechem zjistili, zda to je/není pravda.

2. poslech: (bez textu). [Schéma S2C](#). Studenti zaškrtaávají adjektiva, která se objevují v souvislosti s Evou a Petrem.

3. poslech.

Varianta 1: [Schéma S2D](#). Text s chybami. Studenti poslouchají text z učebnice a opravují chyby.

Varianta 2: [Schéma S2E](#). Rozstříhat, při poslechu skládat.

Varianta 3: [Schéma S2E](#). Studenti doplňují při poslechu slova z do textu.

str. 27/cvičení 10:

Učitel vyzve studenty, aby porovnáním piktogramů zjistili, jaká adjektiva jsou na obrázcích znázorněna. U adjektiva *zdravý* můžeme zmínit i opozitum *nezdravý*, u adjektiva *veselý* i výraz *šťastný*.

Aktivita 1: Adjektiva okopírujeme, rozstříháme a studenti řadí k sobě opozita. Pak dělají věty a jednotlivá adjektiva, na která udělají větu, postupně

odstraňují.

Aktivita 2: [Schéma S2G](#). Učitel rozdá studentům schéma. Studenti mají za úkol napsat co nejvíc adjektiv, která se k daným slovům vztahují (mohou používat slovníky). Později lze tuto tabulku využít i pro slovesa (píše se zde, co všechno lze s danými předměty dělat, např. *auto: kupovat/prodávat/mýt*).

Lze pojednat na čas jako soutěž párů/týmů o to, kdo napíše nejvíce adjektiv.

Aktivita 3: Jeden student si v duchu vybere nějakého slavného člověka a snaží se o něm říct co nejvíce informací. Ostatní kladou doplňující otázky a hádají, kdo to je.

Aktivita 4: Jeden student si v duchu vybere z obrázků jednu slavnou osobnost. Ostatní pomocí otázek zjišťují, kdo to je. Např.: *Je to muž? Je starý?* Lze ztížit podmínkou, že student, který si v duchu "myslí" nějakého slavného člověka, může v odpovědích používat jenom slova: *Ano./Ne./Nevím*.

Aktivita 5: Učitel může dát vždy dvěma studentům konkrétní jména slavných osobností (Arnold Swarzenegger, Marilyn Monroe...). Ostatní hádají, kdo to je.

Aktivita 6: Studenti mohou společně vymyslet novou identitu pro jednoho z nich/pro učitele. Může se jednat o postavu z filmu, knihy, slavnou osobnost, kterou jim učitel vzhledem i povahou připomíná. (Aktivita Pavly Hanzlové)

Aktivita 7: Přišpendlíme studentům na záda předmět. Studenti musí otázkami zjistit, co jsou. Např. *Jsem věc? Jsem jídlo? Jsem pítí? Jsem malý? Jsem velký? Jsem studený? Jsem červený?* atd. Nezapomeňme "předučit" slovní zásobu, např. obecné termíny (jídlo, pítí, věc).

Aktivita 8: Jeden student řekne adjektivum, druhý musí reagovat slovem opačného významu.

Aktivita 9: Domino. Lze sestavit na principu opozit. Například: *studený – malý, velký – drahý, levný – hezký...*

Možné využít i obrázků.

Aktivita 10: K procvičování adjektiv můžeme bohatě využít obrázky různých lidí, vystříhané z časopisů (nevolíme jenom líbivé typy, ale dbáme na to, aby zde byl i člověk extravagantní, smutný, chudý apod.). Studenti obrázky popisují. Využíváme protikladů (např. *Tenhle muž je bohatý, ale tahle žena je chudá.*)

Aktivita 11: Všechna adjektiva ze strany 30 rozstříháme. Student si vylosuje jedno adjektivum a musí zahrát jeho opozitum. Např. když si vylosuje *mladý*, musí zahrát *starý*. Co nelze zahrát, lze namalovat. (Aktivita Jarmily Šmídové.)

Aktivita 12: Učitel si připraví všechna adjektiva, která studenti znají, napsaná na kartičky. Studenti se rozdělí na dva týmy. Dva zástupci týmů jdou k učiteli. Učitel jim míčky ukáže kartičku s napsaným slovem. Zástupci týmu běží ke svým týmům a musí dané adjektivum

a) slovně definovat

a) namalovat

b) zahrát

Je nutné dohodnout předem, zda se bude hrát varianta a, b nebo c.

Tým, který první nahlas řekne dané adjektivum, dostane kartičku. Vyhrává tým s největším počtem kartiček.

Aktivita 13: [Schéma S2H](#). Spojte internacionální slova a jejich česká synonyma.

Aktivita 14: Charakteristiky. Studenti pracují v páru. Učitel si připraví obrázky lidí (např. z reklam, časopisů, prospektů atd.) a kartičky papíru. Každá dvojice si vybere 5 obrázků libovolných lidí. Každý z dvojice dostane 5 kartiček. Na ně každý napíše svoji vlastní charakteristiku lidí na obrázku (na každý papírek jednu charakteristiku – např. *To je mladý muž. Je vysoký a silný. Není hezký, ale je sympatický.*). Pak si studenti papírky ve dvojici navzájem vymění a snaží se určit, k jakému obrázku partnerova charakteristika patří. U každého obrázku se tak octnou dvě charakteristiky. Pak studenti si své charakteristiky navzájem kontrolují a porovnávají. Pak učitel dá papírky pryč a studenti spolu znovu charakterizují jednotlivé obrázky co nejdůležitěji se všemi detaily, které oba ve svých charakteristikách postihli.

Charakteristiky lze podobně hrát s i např. obrázky krajiny, popisem lidí, popisem bytu nebo domu atd.

Aktivita 15: Učitel může ukazovat na jednotlivé předměty, říkat jejich jména a studenti uhadují rod a dodávají správná zájmena (Např. *To je koberec - To je TEN koberec.*). Pozor na slova s minoritními koncovkami (např. u slova *kancelář* studenti nepoznají, že jde o femininum)!

Str. 29/text *Kdo je kdo*:

1. poslech (bez textu). Studenti mají zakrytý text tak, aby viděli jenom fotografii rodiny Hanušových. Na linky dopisují jména členů rodiny.

2. poslech (bez textu). [Schéma S2I](#). Studenti zaškrťávají adjektiva, která o jednotlivých členech rodiny slyší.

3. poslech

Varianta 1: [Schéma S2J](#). Doplnění mezer. Studenti poslouchají text a doplňují mezery.

Aktivita 1: Při procvičování slovní zásoby na téma rodina napíše učitel na velký papír/tabuli jména členů své rodiny. Studenti se ptají: *Kdo je Karel? Učitel odpovídá. Karel je můj tatínek.* Studenti se ptají: *Jaký je Karel?* Poté udělají totéž. Vyzveme studenty, aby na tuto lekci přinesli fotografie své rodiny a přátel a mluvili o nich. (Aktivita Michala Zídka.)

Aktivita 2: Slovní zásobu na téma rodina můžeme procvičit pomocí domina nebo pexesa s příslušnou slovní zásobou.

Aktivita 3: Rodinný portrét. Studenti pracují v páru (pár může tvořit i student a učitel). Každý dostane za úkol namalovat svoji rodinu a připsat k jednotlivým lidem jména. Pak si obrázky vymění a hádají, kdo je kdo na obrázku a jaký je. Např. *Gerhard je tvůj tatínek? Je starý, vysoký a tlustý. – Ne.*

Gerhard je můj bratr. Není moc starý, ale je vysoký a tlustý. To je pravda.

Aktivita 4: Studenti malují fiktivní rodinu podle diktátu učitele. Např. *Tatínek je vysoký, tlustý a smutný. Maminka je malá a hubená...* atd. (Aktivita Pavly Hanzlové).

Aktivita 5: Slovní zásoba "rodina". Tuto hru můžeme hrát jen s větším počtem studentů. Napíšeme na papírky jména rodin s těžko vyslovitelnými a tudíž komicky působícími jmény (např. *Bumrdlíkovi, Pumprdlíkovi a Čumprdlíkovi, Čamprdlíkovi*), a to tak, že vždycky je zastoupen *otec, matka, syn, dcera* a třeba i *pes* a *kočka*. Například: *Bumrdlíkovi – matka, Bumrdlíkovi – otec*, atd. Studenti si každý vylosují jeden papírek, pak chodí po třídě a hledají "svoji" rodinu. Ptají se: *"Vy jste paní Bumrdlíková, matka? Vy jste dcera Čumprdlíková?"* apod. Pohlaví a věk studentů zde nehrají roli, každý je to, co si vylosuje. Rodina, která se najde první, vyhrává. "Rodiny" se pak spolu mohou vyfotografovat na památku.

Varianta: Lze hrát i potmě.

Aktivita 6. [Schéma S2K](#). Na závěr Lekce 2 si můžou studenti zopakovat rody pomocí tabulky. Mají za úkol doplnit chybějící formy.